EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 19.6.2024
COM(2024) 602 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Bulharska

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 602 final}

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Bulharska

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241[2], kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný EU. V souladu s prioritami evropského semestru pomáhá dosáhnout hospodářského a sociálního oživení a provést udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci EU a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(2) Nařízení o plánu REPowerEU[3] přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost EU na dovozu fosilních paliv z Ruska. To by pomohlo dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v EU a vedlo by k širšímu využívání

---

1 Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

obnovitelných zdrojů energie, k zvýšení kapacity pro ukládání energie a k zlepšení energetické účinnosti.

(3) Dne 16. března 2023 vydala Komise sdělení „Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“[4] s cílem poskytnout informace pro účely politického rozhodování a vytvořit rámcové podmínky pro zvýšení růstu. Podle sdělení stojí konkurenceschopnost na devíti vzájemně se posilujících stimulech. Těmito stimuly jsou mimo jiné přístup k soukromému kapitálu, výzkum a inovace, vzdělávání a dovednosti a jednotný trh, které představují zásadní politické priority, aby reformy a investice mohly řešit současné výzvy v oblasti produktivity a budovat dlouhodobou konkurenceschopnost EU a jejích členských států. Dne 14. února 2024 navázala Komise na toto sdělení výroční zprávou o jednotném trhu a konkurenceschopnosti[5]. Zpráva podrobně popisuje silné stránky a výzvy evropského jednotného trhu v oblasti konkurenceschopnosti a sleduje vývoj v uplynulém roce pomocí devíti faktorů konkurenceschopnosti.

(4) Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2024[6], jež zahájila cyklus evropského semestru koordinace hospodářských politik pro rok 2024. Priority analýzy v rámci čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 22. března 2024 Evropská rada. Dne 21. listopadu 2023 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2024, ve které není Bulharsko uvedeno mezi členskými státy, jež by mohly být postiženy nerovnováhami nebo by u nich takové postižení mohlo hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise taktéž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, které Rada přijala dne 12. dubna 2024, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2024, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv a kterou Rada přijala dne 11. března 2024.

(5) Dne 30. dubna 2024 vstoupil v platnost nový rámec správy ekonomických záležitostí EU. Zmiňovaný rámec zahrnuje nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97. Zahrnuje rovněž pozměněné nařízení (ES) č. 1467/97 o provádění postupu při nadměrném schodku a pozměněnou směrnici 2011/85/EU o rozpočtových rámcích členských států[7]. Nový rámec má jako cíle udržitelnost veřejného dluhu a udržitelný a inkluzivní růst prostřednictvím postupné fiskální konsolidace a reforem a investic. Prosazuje odpovědnost členských států, více se zaměřuje na střednědobý horizont a stanoví rovněž účinnější a soudržnější vymáhání. Každý členský stát by měl Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán. Národní střednědobé fiskálně-strukturální plány obsahují fiskální, reformní a investiční závazky členského státu na plánovací období čtyř nebo pěti let v závislosti na obvyklé délce volebního období v daném

---

4 COM(2023) 168 final.
5 COM(2024) 77 final.
6 COM(2023) 901 final.
7 Nařízení Rady (EU) 2024/1264 ze dne 29. dubna 2024, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) a směrnice Rady (EU) 2024/1265 ze dne 29. dubna 2024, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

státě. Dráha čistých výdajů[8] v národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánech by měla být v souladu s požadavky nařízení (EU) 2024/1263, včetně požadavků na to, aby byl veřejný dluh nejpozději do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % HDP a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP a/nebo se pod touto hodnotou udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v nařízení (EU) 2024/1263, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky. V rámci podpory při přípravě těchto plánů má Komise dne [21. června] 2024 poskytnout členským státům pokyny k obsahu plánů a následných výročních zpráv o pokroku, které budou muset předložit, a v souladu s článkem 5 nařízení (EU) 2024/1263 jim předá technické pokyny k fiskální korekci (referenční trajektorie a případně technické informace). Členské státy musí předložit své střednědobé fiskálně-strukturální plány do 20. září 2024 s výjimkou případů, kdy se členský stát a Komise dohodnou na přiměřeném prodloužení této lhůty. Členské státy by měly zajistit zapojení svých vnitrostátních parlamentů a konzultace s nezávislými fiskálními institucemi, sociálními partnery a případně dalšími vnitrostátními zúčastněnými stranami.

(6) V roce 2024 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020, 2022 a 2023 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

(7) Dne 15. října 2021 předložilo Bulharsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 4. května 2022 přijala Rada rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Bulharska[9], které bylo dne 8. prosince 2023 změněno s ohledem na čl. 18 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu[10]. Uvolnění splátek je podmíněno rozhodnutím Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, že Bulharsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

---

8 Čisté výdaje podle definice v článku 2 nařízení Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 (Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Čistými výdaji se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje, ii) diskreční opatření na straně příjmů, iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

9 Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 4. května 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Bulharska (8091/22).

10 Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 4. května 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Bulharska (15837/2023).

(8) Dne 30. dubna 2024 předložilo Bulharsko svůj národní program reforem na rok 2024 a svůj konvergenční program z roku 2024 v souladu s čl. 8 odst. 1 nařízení (ES) č. 1466/97. V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2024 rovněž zprávy, které Bulharsko dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.

(9) Dne 19. června 2024 zveřejnila Komise zprávu o Bulharsku pro rok 2024[11]. Posoudila pokrok, který Bulharsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2023, a zhodnotila, jak Bulharsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Bulharsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Bulharska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(10) Na základě údajů potvrzených Eurostatem[12] se schodek veřejných financí Bulharska snížil ze 2,9 % HDP v roce 2022 na 1,9 % v roce 2023, zatímco veřejný dluh vzrostl ze 22,6 % HDP na konci roku 2022 na 23,1 % na konci roku 2023.

(11) Dne 12. července 2022 Rada doporučila[13] Bulharsku v roce 2023 zajistit, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky[14], a brát přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Bulharsku bylo doporučeno přizpůsobit běžné výdaje vyvíjející se situaci. Bulharsku bylo též doporučeno rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie. Podle odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky[15] v roce 2023 obecně neutrální a činilo 0,0 % HDP. Příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů) k nastavení fiskální politiky v roce 2023 měl obecně neutrální povahu v rozsahu 0,2 % HDP. To zahrnuje snížení nákladů na mimořádná podpůrná opatření (cílená i necílená) pro domácnosti a podniky v reakci na prudký nárůst cen energií (o 1,3 % HDP). Zahrnuty jsou také vyšší náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (o 0,3 % HDP). Hlavními faktory růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (očištěných o diskreční opatření

---

11 SWD(2024) 602.

12 Eurostat – Euro ukazatele, 22.4.2024.

13 Doporučení Rady ze dne 12. července 2022 k národnímu programu reforem Bulharska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2022 (Úř. věst. C 334, 1.9.2022, s. 11).

14 Na základě prognózy Komise z jara 2024 se střednědobý růst potenciálního produktu Bulharska v roce 2023, který se používá pro měření nastavení fiskální politiky, odhaduje na 10,1 % v nominálním vyjádření, a to na základě desetiletého průměrného tempa růstu reálného potenciálu a deflátoru HDP v roce 2023.

15 Nastavení fiskální politiky je definováno jako míra roční změny základního stavu rozpočtu vládního sektoru. Jeho cílem je posoudit hospodářské impulsy plynoucí z fiskální politiky, a to jak ty, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak ty, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů (a bez dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19) a včetně výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

na straně příjmů) bylo nedávno uzákoněné zvýšení důchodů a mezd. Celkově lze říci, že růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 byl v souladu s doporučením Rady. Výdaje financované z grantů z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU v roce 2023 činily 1,2 % HDP. Investice financované z vnitrostátních zdrojů v roce 2023 dosáhly 2,7 % HDP, což představuje roční nárůst o 0,8 procentního bodu oproti roku 2022. Bulharsko financovalo dodatečné investice prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU. Bulharsko financovalo veřejné investice pro zelenou a digitální transformaci a pro energetickou bezpečnost, jako jsou investice do zařízení a obchodních modelů pro využívání odpadu jako zdroje na podporu oběhového hospodářství, jakož i investice ke zvýšení energetické účinnosti a na podporu účinné ochrany přírodních stanovišť a chráněných druhů, které jsou částečně financovány z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU.

(12) Klíčové prognózy v konvergenčním programu pro rok 2024 lze shrnout následovně. Makroekonomický scénář, z něhož rozpočtové prognózy vycházejí, předpokládá růst reálného HDP o 3,2 % v roce 2024 a o 2,7 % v roce 2025, zatímco inflace měřená harmonizovaným indexem spotřebitelských cen by měla dosáhnout 2,4 % v roce 2024 a 2,8 % v roce 2025. Očekává se, že schodek veřejných financí se v letech 2024 a 2025 zvýší na 3 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP se do konce roku 2024 zvýší na 25 % a do konce roku 2025 na 27,3 %. Po roce 2025 se předpokládá, že schodek veřejných financí v roce 2026 klesne na 2,8 % HDP a v roce 2027 se opět zvýší na 3,0 %. Saldo veřejných financí by proto v horizontu programu nemělo překročit referenční hodnotu schodku ve výši 3 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl po roce 2025 postupně zvyšovat na 30 % v roce 2026 a 30,7 % v roce 2027.

(13) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá růst reálného HDP o 1,9 % v roce 2024 a o 2,9 % v roce 2025 a inflaci měřenou harmonizovaným indexem spotřebitelských cen na úrovni 3,1 % v roce 2024 a 2,6 % v roce 2025.

(14) Prognóza Komise z jara 2024 předpokládá na rok 2024 schodek veřejných financí ve výši 2,8 % HDP, přičemž poměr veřejného dluhu k HDP by měl do konce roku 2024 vzrůst na 24,8 %. Zvýšení schodku v roce 2024 odráží především výdaje na důchody a mzdy. Na základě odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky bude v roce 2024 restriktivní v rozsahu 0,3 % HDP.

(15) Podle prognózy Komise z jara 2024 se očekává, že z nevratné podpory („grantů“) z Nástroje pro oživení a odolnost budou v roce 2024 financovány výdaje ve výši 0,4 % HDP, přičemž v roce 2023 to bylo 0,1 % HDP. Výdaje financované z grantů z Nástroje pro oživení a odolnost umožní kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Bulharska.

(16) Dne 14. července 2023 Rada Bulharsku doporučila[16] zajistit obezřetnou fiskální politiku, zejména omezením nominálního růstu čistých primárních výdajů[17]

[16] Doporučení Rady ze dne 14. července 2023 k národnímu programu reforem Bulharska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2023 (Úř. věst. C 312, 1.9.2023, s. 13).

[17] Čisté primární výdaje jsou definovány jako výdaje financované z vnitrostátních zdrojů očištěné o i) diskreční opatření na straně příjmů, ii) úrokové výdaje, iii) cyklické výdaje v nezaměstnanosti a iv) a jednorázová a jiná dočasná opatření.

financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 na nejvýše 4,6 %. Členské státy byly vyzvány, aby při plnění rozpočtů na rok 2023 a při přípravě návrhů rozpočtových plánů na rok 2024 zohlednily skutečnost, že Komise navrhne Radě zahájení postupů při nadměrném schodku na základě údajů o plnění rozpočtu za rok 2023. Podle prognózy Komise z jara 2024 by se měly v roce 2024 čisté primární výdaje Bulharska financované z vnitrostátních zdrojů zvýšit o 6,2 %, což je více než doporučené maximální tempo růstu. Toto překročení doporučeného maximálního tempa růstu čistých primárních výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů odpovídá 0,6 % HDP v roce 2024. Čisté výdaje v roce 2023 však byly nižší, než se v době vydání doporučení očekávalo (o 3,3 % HDP). Protože doporučení pro rok 2024 bylo formulováno jako tempo růstu, je třeba při posuzování souladu zohlednit také srovnávací základnu z roku 2023. Pokud by čisté výdaje v roce 2023 byly stejné, jak se očekávalo v době vydání doporučení, výsledné tempo růstu čistých výdajů v roce 2024 by bylo nižší než maximální doporučené tempo růstu o 2,7 % HDP. Celkově se čisté primární výdaje financované z vnitrostátních zdrojů hodnotí jako potenciálně ne zcela v souladu s doporučením.

(17) Rada Bulharsku rovněž doporučila, aby co nejdříve v letech 2023 a 2024 ukončilo mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a použilo související úspory ke snížení schodku veřejných financí. Upřesnila, že pokud by si nový nárůst cen energií vyžádal nová nebo pokračující podpůrná opatření, mělo by Bulharsko zajistit, aby tato podpůrná opatření byla zaměřena na ochranu zranitelných domácností a podniků, aby byla fiskálně dostupná a zachovávala stimuly k úsporám energií. Podle prognózy Komise z jara 2024 jsou čisté rozpočtové náklady[18] na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky odhadovány na 0,0 % HDP v roce 2023 a předpokládá se, že by měly v roce 2024 a 2025 činit 0,0 % HDP. Mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky byla co nejdříve v letech 2023 a 2024 ukončena. To je v souladu s tím, co doporučila Rada.

(18) Rada Bulharsku rovněž doporučila zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU, především za účelem podpory zelené a digitální transformace. Podle prognózy Komise z jara 2024 se předpokládá, že veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů klesnou v roce 2024 na 2,1 % HDP (oproti 2,7 % HDP v roce 2023). Tento pokles je částečně způsoben koncem programového období strukturálních fondů EU 2014–2020, pro které byly k dispozici prostředky až do roku 2023, ale je vyšší než pokles, který lze vysvětlit podílem vnitrostátního spolufinancování. Hrozí tedy, že veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů nebudou v souladu s tím, co doporučila Rada. Veřejné výdaje financované z příjmů z fondů EU, včetně grantů z Nástroje pro oživení a odolnost, mají podle očekávání v roce 2024 klesnout na 0,8 % HDP z 1,2 % HDP v roce 2023. Tento pokles je způsoben koncem programového období strukturálních fondů EU 2014–2020, pro které byly k dispozici prostředky až do roku 2023.

(19) Prognóza Komise z jara 2024 vycházející z politických opatření známých ke dni její uzávěrky a z předpokladu nezměněné politiky předvídá v roce 2025 schodek veřejných financí ve výši 2,9 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 zvýšit na 24,6 %.

[18] Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

(20) Existuje prostor pro zvýšení účinnosti řízení veřejných investic zintenzivněním provádění klíčových opatření. Bulharsko má stále nedostatky v klíčových oblastech, jako je sladění investičních rozhodnutí s dlouhodobými strategickými cíli a včasná realizace kapitálových výdajů. Dosud nejsou zavedeny standardizované postupy pro výběr a hodnocení projektů založené na objektivních kritériích poměru mezi kvalitou a vynaloženými prostředky.

(21) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) a s přílohou V kritériem 2.2 nařízení (EU) 2021/241 zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro Bulharsko nebo jejich významnou část. Pro podporu dlouhodobé konkurenceschopnosti Bulharska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro současné zajištění sociální spravedlnosti je v tomto napjatém časovém rámci nezbytné, aby byl plán prováděn rychle a účinně. Pro splnění závazků, jež byly v plánu formulovány, do srpna 2026 je nezbytné, aby Bulharsko provádění reforem a investic výrazně urychlilo zlepšením fungování veřejné správy a zlepšením řízení veřejných investic. Další úsilí je třeba věnovat digitalizaci správních postupů a zlepšení kvality zadávacích řízení. Nábor pracovníků, odborná příprava a udržení talentovaných pracovníků jsou klíčem k vybudování kompetentní správy na ústřední i místní úrovni. Regulace podnikání je i nadále klíčovým problémem pro podniky, z nichž polovina to označuje za hlavní překážku pro dlouhodobé investice. Přibližně 53 % investorů není přesvědčeno, že jejich investice jsou chráněny zákonem a soudy. Všechny tyto prvky by rovněž zlepšily podnikatelské prostředí v Bulharsku. Rychlé začlenění kapitoly REPowerEU do plánu pro oživení a odolnost umožní financování dalších reforem a investic na podporu strategických cílů Bulharska a EU v oblasti energetiky a zelené transformace. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(22) V rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období je Bulharsko v souladu s článkem 18 nařízení (EU) 2021/1060 povinno do března 2025 každý program přezkoumat, mimo jiné s přihlédnutím k výzvám zjištěným v doporučeních, jež pro něj byla přijata v roce 2024, i ke svému vnitrostátnímu plánu v oblasti energetiky a klimatu. Tento přezkum je základem pro konečné přidělení finančních prostředků EU zahrnutých do každého programu. Bulharsko dosáhlo pokroku v provádění politiky soudržnosti a evropského pilíře sociálních práv, nadále však přetrvávají problémy. V Bulharsku dochází k poklesu počtu obyvatel a existují výrazné regionální rozdíly, zejména v případě třech severních regionů, které stále zaostávají. Zásadní význam má urychlení provádění programů politiky soudržnosti a posílení administrativní kapacity na všech úrovních. Priority dohodnuté v programech jsou i nadále aktuální. Klíčová je i nadále schopnost regionálních a místních aktérů uplatňovat integrované přístupy k investicím na místní úrovni. Zvláště důležité je podporovat regionální a místní podpůrné sítě pro výzkum, inovace a podnikání prostřednictvím cílených opatření pro transfer technologií a komercializaci. Prioritou zůstávají investice do udržitelné dopravy, včetně rozvoje železniční a silniční infrastruktury, jakož i do intramodality. Zvláštní pozornost je potřeba věnovat provádění plánů spravedlivé územní transformace, a to i z hlediska účinné správy a řízení, koordinace a kapacity celostátních, regionálních a místních aktérů. Je také nutné pokračovat v zelených investicích, zejména do zlepšení vodního hospodářství, zásobování pitnou vodou a čištění odpadních vod, a zajistit účinné nakládání s odpady

a zdroji. Přetrvává nedostatek pracovních sil, který se týká zejména profesí souvisejících se sociálními službami, jako jsou zdravotní sestry. Ačkoli je nezaměstnanost obecně nízká, je i nadále mnohem vyšší u zranitelných skupin (mladí lidé, osoby se zdravotním postižením a Romové) a v určitých regionech, což naznačuje, že existuje potenciál pro zvýšení pracovní síly. Prioritami zůstávají opatření aktivní politiky na trhu práce, zejména pro skupiny, které jsou od trhu práce vzdálenější, a investice do získávání dovedností, především pro zelenou a digitální transformaci. Kvalitní a inkluzivní vzdělávací systém, včetně provádění Evropské záruky pro děti, je nadále podstatný. I přes postupný pokles má Bulharsko jeden z nejvyšších podílů obyvatel ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v EU, včetně více než 1 ze 3 dětí a více než 1 ze 3 starších osob (65+). Tento podíl je rovněž výrazně vyšší u osob se zdravotním postižením a Romů. Navíc existují značné příjmové nerovnosti. Řešení těchto výzev by rovněž přispělo k podpoře vzestupné sociální konvergence v souladu s druhou fází analýzy zemí provedené útvary Komise vycházející z prvků Rámce sociální konvergence[19]. Bulharsko by také mohlo využít Platformu strategických technologií pro Evropu, mimo jiné při zvyšování investic do digitalizace, čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje a do zelené průmyslové transformace. Tato iniciativa by mohla Bulharsku umožnit realizovat jeho závazky v oblasti čistých technologií, oběhového a nízkouhlíkového hospodářství spolu se strategií inteligentní specializace a zajistit soudržný přístup k pokroku v oblasti průmyslové udržitelnosti.

(23) Bulharsko čelí několika výzvám souvisejícím s dekarbonizací hospodářství a výroby energie, udržitelnou dopravou, jakož i kvalitou vzdělávání a dovedností. Tyto výzvy by mohly být dále řešeny nad rámec plánu pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti.

(24) Přístup k čisté a cenově dostupné energii je v Bulharsku i nadále prioritní záležitostí. Země sice dosáhla omezeného pokroku, avšak další strukturální výzvy přetrvávají. Zejména odložená liberalizace trhu s elektřinou – jedna ze zásadních reforem dekarbonizace v rámci plánu pro oživení a odolnost – brání přechodu na čistou a cenově dostupnou energii. Navíc systémy dálkového vytápění jsou v Bulharsku často ve špatném technickém stavu a většina z nich je založena převážně na zemním plynu nebo uhlí. V roce 2023 došlo k výraznému nárůstu využití solární fotovoltaiky s téměř 1,2 GW nově instalovaného výkonu, takže celkový výkon vzrostl na 3 GW. Kapacita instalované větrné energie však v posledním desetiletí stagnuje, přičemž celkem 700 MW je ze zařízení na pevnině. Tak tomu je i přesto, že větrná energie má potenciál zvýšit vyrovnávací kapacitu elektrické soustavy v období mimo špičku. Nevyužitý technický potenciál větrné energie na moři se odhaduje na 26 GW[20]. Současně se stále více projevuje nedostatečné ukládání energie, zejména během doby slunečního svitu, což představuje riziko pro trvalé zavádění obnovitelných zdrojů energie v rámci celé sítě v Bulharsku. Navzdory silnému propojení elektroenergetických soustav se sousedními zeměmi, včetně nového 400 kV vedení s Řeckem (projekt společného zájmu Marica východ-Nea Santa), přetrvávají v přenosových a distribučních sítích překážky. Situaci by mohla zlepšit další opatření za účelem zlepšení řízení sítí, a to realizací prvků inteligentních sítí, včetně zavedení inteligentních měřičů a opatření na straně poptávky. Přestože v Bulharsku došlo k mírnému zlepšení ukazatelů energetické chudoby, stále přetrvávají značné výzvy. Podíl obyvatel, kteří nemohou

[19] SWD(2024) 132 final.

[20] Světová banka, Offshore Wind Energy Potential in the Black Sea, Washington, D.C., březen 2020.

dostatečně vytápět své domovy, v roce 2022 činil 22,5 %, což je nejvyšší podíl v rámci EU a výrazně převyšuje průměr EU, který činí 9,3 %. Ačkoli Bulharsko přijalo oficiální definici energetické chudoby, konkrétní režimy podpory ještě nebyly plně rozvinuty, přičemž současný cílený příspěvek na vytápění zůstává omezený jak z hlediska doby trvání, tak z hlediska pokrytí.

(25) Významným problémem jsou pro Bulharsko emise skleníkových plynů z dopravy, zejména ze silniční dopravy, kde se emise skleníkových plynů v roce 2022 zvýšily o 29 % (ve srovnání s úrovní v roce 2005). Používání osobních automobilů je nadále vysoké, zatímco podíl bateriových elektrických vozidel je stále velmi nízký. Kromě toho je dobíjecí infrastruktura stále nedostatečná, neboť na každá tři elektrická vozidla připadá pouze jedno nabíjecí místo, což brání rozšíření elektromobility. Navíc železniční infrastruktura Bulharska zaostává za průměrem EU, přičemž mezi severními a jižními regiony existují specifické rozdíly. Zásadní význam má posílení investic do železniční sítě země a zvýšení počtu iniciativ udržitelné městské dopravy, které zajistí dopravní propojení mezi severními a jižními regiony, velkými městskými centry a venkovskými a okrajovými oblastmi, jakož i dokončení spojení se sítí TEN-T.

(26) Navzdory některým změnám regulačního rámce v rámci plánu pro oživení a odolnost jsou výsledky vzdělávání v Bulharsku špatné a dále se zhoršují. V posledních ročnících mezinárodních hodnocení dosáhla země ve srovnání s předchozími lety horších výsledků. Podíly studentů se slabými výsledky v matematice, čtení a přírodních vědách – jak ukazuje Program OECD pro mezinárodní hodnocení žáků – patří k nejznepokojivějším v EU. Celkem 53,5 % patnáctiletých žáků nedosahuje minimální úrovně znalostí v matematice, 52,9 % ve čtení a 48 % v přírodních vědách, přičemž velmi vysoký podíl představují žáci ze znevýhodněného prostředí. Vnitrostátní standardizované zkoušky ukazují velké a rostoucí nerovnosti ve výsledcích a silnou sociální segregaci v bulharském vzdělávacím systému. Přibližně 50 % učitelů ve školách je ve věku nejméně 50 let a začíná se projevovat nedostatek učitelů. Navzdory určitým zlepšením přetrvávají výzvy při zlepšování počátečního vzdělávání učitelů a jejich dalšího profesního rozvoje s cílem dosáhnout vyšší kvality a rovnosti ve vzdělávání. Míra osob, které předčasně ukončily vzdělávání a odbornou přípravu, se v posledních letech snížila, ale zůstává vysoká, zejména mezi Romy a ve venkovských oblastech. Navíc nízká účast dospělých na vzdělávání (9,5 % ve srovnání s průměrem EU 39,5 %) se projevuje v nedostatečných nebo neodpovídajících dovednostech, což vytváří překážky pro zaměstnatelnost a celkovou konkurenceschopnost. Právní rámec odborného vzdělávání a přípravy zavádí povinné kompetence v oblasti ochrany životního prostředí jako součást všeobecné odborné přípravy pro všechna povolání. Kromě toho plány spravedlivé transformace pro uhelné regiony zahrnují několik opatření týkajících se změny kvalifikace pracovní síly a vytváření pracovních míst v těchto regionech v Bulharsku. Úroveň digitálních dovedností zůstává mnohem nižší, než je průměr EU (35,5 % oproti 55,5 % v roce 2023) a ovlivňuje zaměstnatelnost. K řešení těchto výzev existuje ambiciózní projekt financovaný z Nástroje pro oživení a odolnost, jehož cílem je zlepšit prohlubování dovedností a změnu kvalifikace pracovní síly se zaměřením na digitální dovednosti, avšak jeho realizace se opozdila,

DOPORUČUJE Bulharsku v období 2024–2025:

1. Včas předložit střednědobý fiskálně-strukturální plán. V souladu s požadavky reformovaného Paktu o stabilitě a růstu omezit růst čistých výdajů[21] v roce 2025 na míru, která je v souladu s udržením schodku veřejných financí pod referenční hodnotou 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě a s udržením veřejného dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu.

2. Výrazně urychlit provádění programů politiky soudržnosti a plánu pro oživení a odolnost, a zajistit tak dokončení reforem a investic do srpna 2026, a to zlepšením fungování a posílením kapacity veřejné správy, i na regionální úrovni, zvýšením kvality zadávacích řízení a posílením nezávislosti a fungování regulačních orgánů. Rychle finalizovat kapitolu REPowerEU. V kontextu přezkumu programů politiky soudržnosti v polovině období dále zaměřovat úsilí na dohodnuté priority a zároveň zvážit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti, které nabízí Platforma strategických technologií pro Evropu.

3. Zlepšit vzdělávání a odbornou přípravu, a to i pro znevýhodněné skupiny, posílením odborné přípravy učitelů a zavedením výuky a učení založených na kompetencích. Řešit nedostatek pracovních sil a zlepšovat dovednosti pracovníků za účelem zvýšení konkurenceschopnosti a podpořit zelenou transformaci.

4. Snížit závislost na fosilních palivech a urychlit přechod na čistou energii, zejména přechodem na obnovitelné zdroje energie v oblasti dálkového vytápění a zaváděním větrných elektráren. Zajistit dostatečné ukládací kapacity pro zvýšení flexibility energetického systému. Posílit infrastrukturu elektrické sítě zavedením prvků inteligentní sítě a zvýšením propojení se sousedními zeměmi. Řešit energetickou chudobu zavedením cílených opatření, jež sníží podíl obyvatel, kteří nemohou dostatečně vytápět své domovy. Podporovat zavádění a využívání udržitelné městské a železniční dopravy, mimo jiné urychlením rozvoje potřebné infrastruktury.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně

[21] Podle čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263 se „čistými výdaji“ rozumí veřejné výdaje očištěné o úrokové výdaje, diskreční opatření na straně příjmů, výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie, vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií, cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a jednorázová a jiná dočasná opatření.